

фізика, хімія, екологія, в російських ОПП дещо більший: 26 і 30-35% відповідно у росіян; 19 і 18% від загального обсягу усієї програми в українських ОПП. Внаслідок цього в українських ОПП цикл професійноорієнтованих (нормативних і вибіркових) дисциплін значно більший (53%), ніж у російських (35%).

НАЦІОНАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ СУЧАСНОГО УСТРОЮ ОСВІТЯНСЬКО-НАУКОВОГО КОМПЛЕКСУ ДЕРЖАВИ

І. Наumenко

*Київ, Міжнародний
університет цивільної авіації*

Соціально-економічна криза, в якій опинилась держава, торкнулась і чи не найголовнішої сфери - інтелектуального потенціалу нації, Національної Академії наук. Дискусії щодо подальшої її долі охопили засоби масової інформації, наукові кола, урядові і президентські структури. Функціонери в Президії НАНУ пропонують адміністративний метод розв'язання проблеми - скорочення на 25% науковців. Залишитись, на їх думку, мають виключно фундаментальні дослідження. Але де критерії фундаменталізму? Відомо, що фундаментальні дослідження - це ті, якими займаюсь я, а прикладні - якими ти. Вольове скорочення завдасть відчутної шкоди суспільству, тому необхідно золотий фонд держави, яким, без перебільшення, є НАНУ, зберегти виключно ринковими методами.

Дороговказом має слугувати наш національний досвід, зокрема практика організаційного устрою Києво-Могилянської Академії. Філософська концепція П. Могили - органічне поєднання наукового і навчального закладу - дозволила свого часу за короткий термін піднести нову освітянську колиску на передові європейські позиції. Завдяки цій геніальній ідеї було створено потужне творче середовище. Поєднання наукової мудрості, досвіду з завзяттям, допитливістю, енергією молоді синтезувало якусь продуктивну ауру, яка годувала і в одночас сама живилась усім передовим, прогресивним, гуманістичним.

Могилянська концепція актуальна і зараз. Підтвердженням

може бути практика селекціювання обдарованої молоді, яку на протязі багатьох років проводить професор будівельної механіки Ю. Вержський у Київському міжнародному університеті цивільної авіації: наукову роботу на світовому рівні виконують разом доктор, кандидат, аспірант, студент і навіть учень середньої школи.

І хоча подібні приклади не поодинокі, масового характеру вони не набули. Першочерговою причиною цього є, на мій погляд, існуюче роз'єднання наукових і навчальних закладів. Передові вчені силкуються якось зменшити цю деструктивність шляхом поєднання роботи в Академії наук і ВНЗ. Прикладом можуть бути відомі вчені В. Лашкар'єв, Г. Самсонов, Г. Савін, Г. Писаренко та дуже багато інших.

Тож виникає питання - чи не доцільно об'єднати інститути НАНУ з університетами Міносвіти? Від такого поєднання виграють обидві сторони. Творчий процес - це не якась безперервна рутинна робота. Щоб обмірковувати отримані результати експерименту, певні теоретичні положення, зовсім не обов'язково весь час сидіти на робочому місці. Творчому науковому пошуковій процес викладання, спілкування з молоддю ніколи не завадить, а навпаки, стане тільки стимулюючим фактором.

Підтвердженням цього є міжнародна практика: в США, Франції, Німеччині науково-дослідницькі лабораторії переважно поєднані з університетами. В них відбувається постійна ротація, обмін між викладацьким і науковим корпусом. Власне, це єдине ціле. Така організація дозволила університетським професорам отримати більше як 80% Нобелівських премій (Nobel Priz Winners. New York, 1987 і Nobel Prizers Supplement 1987-1991. New York, 1992).

Об'єднання установ повинно бути творчим процесом, з врахуванням наукового спрямування кожного відділу, лабораторії, особливостей університету, факультету, окремої кафедри. Прихід у вищу школу провідних вчених дозволить виховувати фахівців, які здовольнятимуть найвищі світові вимоги. Зменшення навчального навантаження на науково-викладацький склад до 8-10 студентів підвищить якість освітнянського процесу. Застосування сучасних психологічних концептуальних моделей (когнітивно-афективної, структури інтелекту та багатьох інших), розроблених в Сорбонні, Іллінойському університеті та інших дасть змогу проводити високоєфективну селекційну роботу. Фінансування наукових розро-

бок повинно відбуватись за рахунок фондів шляхом конкурсу грантів.

Вирішенню долі самої НАНУ допоможе також історичний досвід. Перша академія виникла в Афінах як школа Платона. В подальшому цей термін використовувався в значенні - "вища школа". В нашій державі перша академія теж виникла як освітянський заклад, і тільки приблизно через 200 років було створено заклад, подібний до Російської АН. Цікава деталь: в Росії академію як державний науковий заклад створено на 31 рік раніше Московського і на 95 років С.-Петербурзького університетів. Членство в академії вважали за престижне можновладці. Це був елітний клуб. Але для конкретних справ, зокрема для ліквідації російської неписьменності, до столиці запрошували могилянців (Э.Винтер. Прокопович и начало русского Просвещения. В кн.: Роль и значение литературы XVIII в., М. -Л., 1966). Усім державним науковим академіям має бути надано статус громадських організацій.

МІЖНАРОДНА ФІНАНСОВА ДОПОМОГА В ОСВІТІ ТА УКРАЇНА

О. Сухолинткий

*Київ, Управління
міжнародного співробітництва
Міністерства освіти України*

К. Корсак

*Київ, Національний університет
"Киево-Могилянська Академія"*

1. В минулому серйозна допомога в освіті від закордонних партнерів була винятковим явищем і зводилася до дозволу навчання молоді з одних країн у більш розвинутих або до наймання іноземців для викладання у новостворених ВНЗ. Зрідка метрополії докладали серйозних зусиль до навчання населення колоній, заселених переважно членами національних діаспор чи їх нащадками.

Світова система міжнародної допомоги в освіті сформувалася за десятиріччя після Другої світової війни, а її початком було створення ЮНЕСКО для організації й скеровування потоків зусиль і фінансів у царині допомоги в розвитку освіти і культури. Хоч ЮНЕСКО має у минулому певні досягнення, але з багатьох